

53

อำเภอเป้าหมายที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยาใน 26 จังหวัด

ที่ควรเลือกดำเนินกิจกรรมค้นหาผู้ป่วยใหม่ในปีงบประมาณ 2560

หลักเกณฑ์การกำหนดอำเภอเป้าหมาย:

ใช้ข้อมูลผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ย้อนหลัง 5 ปี (ปีพ.ศ.2554-2558) ที่มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

1. พบผู้ป่วยรายใหม่ทุกปีติดต่อกันในรอบ 5 ปี
2. พบผู้ป่วยรายใหม่ที่เป็นเด็กในรอบ 5 ปี
3. พบผู้ป่วยรายใหม่ที่มียอดรวมตั้งแต่ 7 รายขึ้นไป ในรอบ 5 ปี

ข้อเสนอแนะมาตรการในการดำเนินงานค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ในอำเภอเป้าหมาย ปีงบประมาณ 2560 ดังนี้

กิจกรรม	อำเภอที่มีคุณสมบัติ ข้อที่ 1, 2, 3, 1+2, 1+3	อำเภอที่มีคุณสมบัติ ข้อที่ 2+3, 1+2+3
1. สร้างความตระหนักเรื่องโรคเรื้อนทั้งอำเภอ	ปีละ 2 ครั้ง	ปีละ 4 ครั้ง
2. คัดกรองผู้สงสัยและส่งต่อไปรับการตรวจวินิจฉัย	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา
3. สำรวจหมู่บ้านแบบเร็ว (Rapid village survey: RVS)	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่เด็กใน รอบ 5 ปี	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่เด็กใน รอบ 5 ปี

หมายเหตุ:

ก. **อำเภอนอกพื้นที่เป้าหมาย** ให้จัดกิจกรรมสุศึกษาประชาสัมพันธ์ความรู้โรคเรื้อนปีละ 1 ครั้ง ในช่วงสัปดาห์ราชประชาสมาสัย (สัปดาห์ที่มีวันที่ 16 มกราคมของทุกปี) ให้พร้อมเพรียงกันทุกพื้นที่

ข. **กิจกรรมปกติที่ทุกพื้นที่ต้องดำเนินการ** ทั้งอำเภอที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยา และอำเภอที่ไม่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยา คือ **การตรวจผู้สัมผัสโรค** ได้แก่

- ❖ ตรวจผู้สัมผัสโรคร่วมบ้าน (Household contact) ของผู้ป่วยรายใหม่ **ทุกคน โดยเร็วที่สุด** หลังจากผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษา แล้วติดตามตรวจต่อเนื่องปีละ 1 ครั้งรวมเป็นเวลา 10 ปี
- ❖ ตรวจผู้สัมผัสโรคที่เป็นเพื่อนบ้าน (Neighboring contact) ซึ่งอยู่รอบๆ บ้าน Index case และผู้สัมผัสโรคกับผู้ป่วยประเภทเชื่อมมาก (MB) ที่มีกิจกรรมร่วมทางสังคม (Social contact) **ทุกคน อย่างน้อย 1 ครั้ง** โดยติดตามตรวจ **ภายใน 3 เดือน** หลังจากผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษา

นิยาม

1. สร้างความตระหนักเรื่องโรคเรื้อนทั้งอำเภอ

สร้างความตระหนัก หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักเรื่องโรคเรื้อน ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เช่น สัปดาห์ราชประชาสมาสัย งานประจำจังหวัด หรืองานเทศกาลที่สำคัญของชุมชน ได้แก่

1.1 เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น

- วิทยุชุมชน
- หอกระจายข่าว
- เสียงตามสาย
- หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
- ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน
- สื่อสารผ่าน Social Media เช่น Line, Facebook, Hotline สายด่วน, Application

1.2 การจัดนิทรรศการ

1.3 จัดรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่

1.4 จัดเวทีประชาคม

1.5 จัดประกวดเรียงความ คำขวัญ

1.6 พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน / อสม. / ผู้นำศาสนา ฯลฯ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน และคัดกรองผู้มีอาการสงสัย ส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระบบ

หมายเหตุ:

1. การจัดกิจกรรมดังกล่าว อย่างน้อยต้องมี ข้อ 1.1 และ ข้อ 1.6

2. ช่องทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเรื้อนที่เหมาะสม และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ อสม. และ หอกระจายข่าว โดยต้องมีความถี่ของการให้ความรู้ที่มากขึ้น(บ่อยๆ และซ้ำๆ) ในช่วงของการรณรงค์/ ประชาสัมพันธ์ และมี Key Message ที่สำคัญ คือ **ผิวหนังเป็นวงต่างขาว มีอาการชา หรือเป็นผื่นนูนแดง ตุ่มแดง ไม่คัน** ต้องรีบไปพบแพทย์ เพื่อให้ผู้ที่มีอาการสงสัยออกมาตรวจเอง (Self-Awareness Reporting) (ผลการศึกษา เรื่องการพัฒนาแนวทางการสร้างเสริมความรู้โรคเรื้อนแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยง ในปี 2555-2556 โดยสถาบันราชประชาสมาสัย)

พื้นที่การจัดกิจกรรมดังกล่าว ดำเนินการทั้งอำเภอ โดยให้พิจารณาว่า ถ้าเป็นหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยรายใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ให้จัดกิจกรรมอย่างเข้มข้น และมีความถี่มากขึ้น

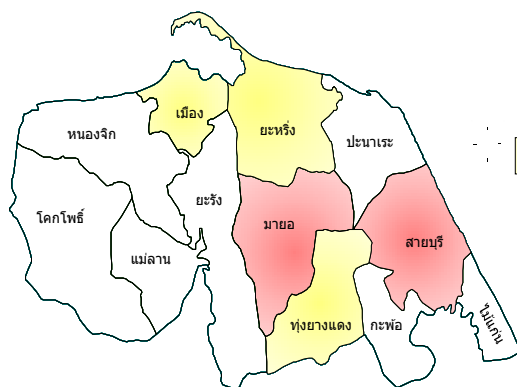
2. สํารวจหมู่บ้านแบบเร็ว (Rapid village survey: RVS)ต้องดำเนินการตามมาตรฐานการสำรวจหมู่บ้านแบบเร็ว (Rapid Village Survey) เพื่อค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ โดยทำต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี แต่ถ้าหากไม่สามารถทำ RVS ติดต่อกันได้ทั้ง 5 ปี สามารถเว้นช่วงการทำ RVS ได้ แต่ต้องไม่เกิน 1 ปีแล้วให้มีกิจกรรมทดแทนด้วย Passive case finding แบบเข้มข้น ดำเนินการต่อเนื่องทุก 3 เดือน (ปีละ 4 ครั้ง) โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น สงกรานต์ ฯลฯ

3. ผู้สัมผัสโรคกับผู้ป่วยโรคเรื้อน ประกอบด้วย

1. ผู้สัมผัสโรคร่วมบ้าน (Household contact) หมายถึงผู้ที่อาศัย หรือเคยพักอาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับผู้ป่วยโรคเรื้อน เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป **ก่อนผู้ป่วยจะได้รับการรักษา**
2. ผู้สัมผัสโรคที่มีบ้านอยู่รอบบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อน (Neighboring contact) หมายถึง ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านรอบๆ บ้านผู้ป่วยโรคเรื้อนในรัศมี 20 เมตร เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป **ก่อนผู้ป่วยจะได้รับการรักษา**
3. ผู้สัมผัสโรคที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social contact) หมายถึง ผู้ที่มีการไปมาหาสู่หรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้ป่วยโรคเรื้อนประเภทเชื้อเอดส์ (Multibacillary:MB) อย่างน้อย 3 ชั่วโมง ต่อวัน ไม่ต้องติดต่อกัน เป็นเวลาอย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป **ก่อนผู้ป่วยจะได้รับการรักษา**

ตัวอย่าง

การจัดทำแผนดำเนินการค้นหาผู้ป่วยใหม่ในอำเภอเป้าหมาย ของจังหวัดปัตตานีในปีงบประมาณ 2560

หลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่โดยใช้ข้อมูล

New case ปี2554-2558

- พบ new case ทุกปีติดต่อกัน(ข้อ1) หรือ พบ new case ในรอบ 5 ปี มียอดรวม 7 รายขึ้นไป(ข้อ3) หรือพบเด็ก(ข้อ2) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือ พบ 2 ข้ออย่างใดอย่างหนึ่ง (ข้อ1+2, 1+3)
- พบ new case มียอดรวม 7 รายขึ้นไป+ เด็ก (ข้อ 2+3) หรือ พบ new case ทุกปีติดต่อกัน+มียอดรวม 7 ราย ขึ้นไป +เด็ก (ข้อ 1+2+3)

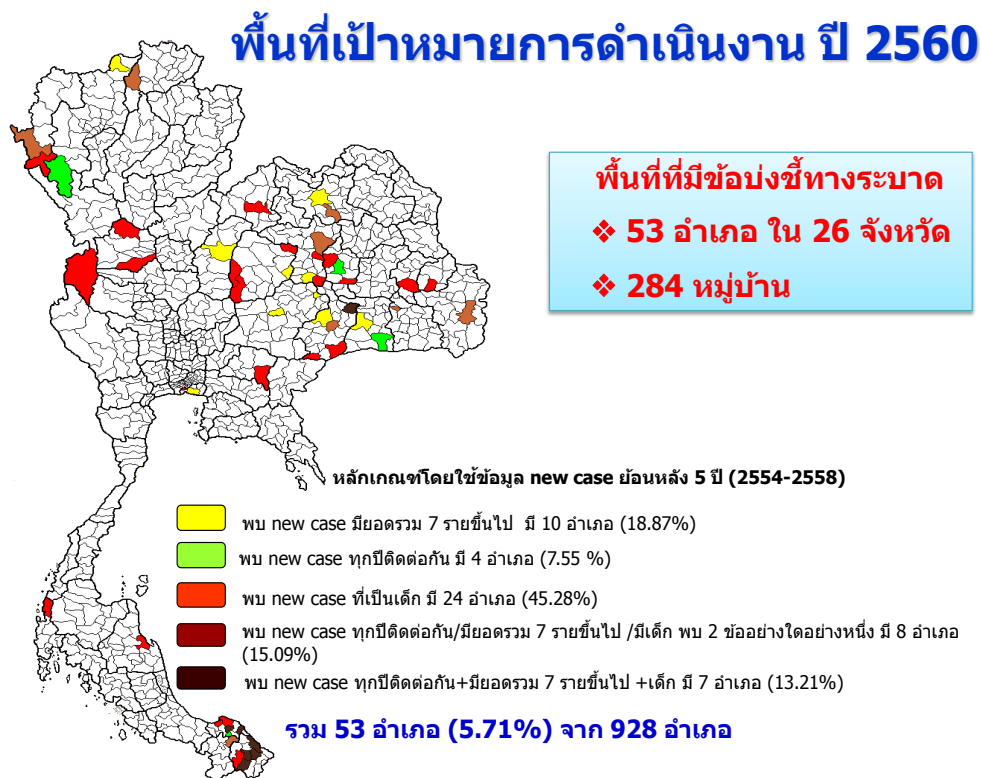
กิจกรรม	อำเภอเป้าหมาย				
	มายอ	สายบุรี	เมือง	ทุ่งยางแดง	ยะหริ่ง
สร้างความตระหนักเรื่องโรคเรื้อนทั้งอำเภอ	ปีละ 4 ครั้ง	ปีละ 4 ครั้ง	ปีละ 2 ครั้ง	ปีละ 2 ครั้ง	ปีละ 2 ครั้ง
คัดกรองผู้สงสัยและส่งต่อไปรับการตรวจวินิจฉัย	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 6 หมู่ คือ ม.3 ต.ตรัง, ม.1 ต.มายอ, ม.6,7 ต.ลุโบะฮิไร, ม.1,2 ต.สาkobน	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 9 หมู่ 1 เทศบาล คือ ม. 2,3 ต. บางเก่า, ม.4 ต. ปือระ, ม.2,3 ต.ปะเสยะวอ, ม.2 ต.ปาเสมัส, ม.3 ต.มะนังคาลำ, ม.2,3 ต.ละหาร, เทศบาล ต.ตะลูนัน	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 3 หมู่ 3 เทศบาล คือ ม.1 ต. ปะกาอะรัง, ม.6,7 ต. ปุยุด, เทศบาล ของ ต.รูสะมิแล สะบารัง และอาเนาะรู	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 6 หมู่ คือ ม.2,3 ต. ตะโละมะนะนา, ม.3,5 ต.ปากู, ม.5,6 ต.พิเทน	หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 3 หมู่ คือ ม.5 ต.เปียามูมิ่ง, ม.1 ต.สาบัน, ม.3 ต.แหลมโพธิ์
สำรวจหมู่บ้านแบบเร็ว (RVS) ทำต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี	ม.3 ต.ตรัง, ม.7 ต.ลุโบะฮิไร	ม.2 ต.บางเก่า, ม.2 ต.ปะเสยะวอ	ม.6 ต.ปุยุด	-	ม.1 ต.สาบัน, ม.3 ต.แหลมโพธิ์
ตรวจผู้สัมผัสโรคร่วมบ้าน (Household contact) ของผู้ป่วยรายใหม่ทุกคน โดยเร็วที่สุดหลังจากผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษา แล้วติดตามตรวจต่อเนื่องปีละ 1 ครั้ง รวมเป็นเวลา 10 ปี รวมทั้งผู้สัมผัสโรคที่เป็นเพื่อนบ้าน (Neighboring contact) และผู้สัมผัสโรคของผู้ป่วย MB ที่มีกิจกรรมร่วมทางสังคม (Social contact) ทุกคนอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 เดือนหลังจากผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษา					

รายชื่อพื้นที่ที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยา ในปีพ.ศ. 2560

หน่วยงาน	จังหวัด		อำเภอ		คุณสมบัติ ข้อที่	รายชื่อหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่เด็ก ในรอบ 5 ปี (45)
	(26)		(53)			
สคร.1 เชียงใหม่	1	เชียงใหม่	1	ฝาง	3	
			2	อมก๋อย	1	
	2	เชียงใหม่	3	แม่สรวาย	2+3	ม.21 ต.วาวี
	3	แม่ฮ่องสอน	4	แม่สะเรียง	1+3	
			5	สบเมย	2	ม.3 ต.แม่สวด
สคร.2 พิษณุโลก	4	ตาก	6	อุ้มผาง	2	ม.9 ต.แม่จัน
	5	เพชรบูรณ์	7	เมืองเพชรบูรณ์	3	
สคร.3 นครสวรรค์	6	กำแพงเพชร	8	ขาณุวรลักษบุรี	2	ม.22 ต.ปางมะค่า
			9	พรานกระต่าย	2	ม.3 ต.ห้วยยั้ง
สคร.6 ชลบุรี	7	ปราจีนบุรี	10	กบินทร์บุรี	2	ม.11 ต.วังท่าช้าง
	8	สมุทรปราการ	11	เมืองสมุทรปราการ	3	
			12	พระประแดง	2	ม.13 ต.บางหัวเสือ
สคร.7 ขอนแก่น	9	ขอนแก่น	13	เมืองขอนแก่น	1+2	ม.9 ต.โนนท่อน
			14	พล	3	
			15	หนองสองห้อง	2	ม.4 ต.ดอนดั่ง
			16	บ้านแฮด	2	ม.11 ต.โนนสมบูรณ์
	10	มหาสารคาม	17	โกสุมพิสัย	2	ม.8 ต.หนองบัว
			18	บรบือ	1	
			19	นาคูน	2	ม.10 ต.ดงควน
สคร.8 อุดรธานี	11	อุดรธานี	20	เมืองอุดรธานี	3	
			21	กุมภวาปี	2+3	ม.2 ต.สี้อ
	12	เลย	22	วังสะพุง	2	ม.4 ต.ศรีสงคราม
สคร.9 นครราชสีมา	13	นครราชสีมา	23	เมืองนครราชสีมา	3	
			24	ประทาย	3	
	14	ชัยภูมิ	25	คอนสวรรค์	3	
			26	เทพสถิต	2	ม.15 ต.โป่งนก
			27	บ้านแท่น	2	ม.4 ต.บ้านเต่า
			28	ภักดีชุมพล	2	ม.14 ต.เจ้าทอง
	15	บุรีรัมย์	29	เมืองบุรีรัมย์	1+3	
			30	บ้านกรวด	2	ม.14 ต.สายตะกู
			31	ลำปลายมาศ	3	
			32	สตึก	1+2+3	ม.1 ต.สนามชัย, ม.11 ต.หนองใหญ่
			33	โนนดินแดง	2	ม.10 ต.โนนดินแดง
16	สุรินทร์	34	เมืองสุรินทร์	3		
		35	สังขะ	1		

หน่วยงาน	จังหวัด (26)		อำเภอ (53)		คุณสมบัติ ข้อที่	รายชื่อหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยใหม่เด็ก ในรอบ 5 ปี (45)
สคร.10 อุบลราชธานี	17	อุบลราชธานี	36	พิบูลมังสาหาร	2+3	ม.1 ต.ทรายมูล
	18	อำนาจเจริญ	37	ลืออำนาจ	2	ม.6 ต.โคกกลาง
	19	ยโสธร	38	คำเขื่อนแก้ว	2	ม.4 ต.เหล่าไธ
	20	ศรีสะเกษ	39	โพธิ์ศรีสุวรรณ	2+3	ม.7 ต.หนองม้า
สคร.11 นครศรีธรรมราช	21	นครศรีธรรมราช	40	เมืองนครศรีธรรมราช	2	ม.5 ต.นาทราย
	22	พังงา	41	คุระบุรี	2	ม.4 ต.คุระ
สคร.12 สงขลา	23	ปัตตานี	42	เมืองปัตตานี	2	ม.6 ต.ปยุต
			43	มายอ	1+2+3	ม.3 ต.ตรัง, ม.7 ต.ลูโบะยิไร
			44	ทุ่งยางแดง	1	
			45	สายบุรี	1+2+3	ม.2 ต.บางเก่า, ม.2 ต.ปะเสยะวอ
			46	ยะหริ่ง	2	ม.1 ต.สาบัน, ม.3 ต.แหลมโพธิ์
	24	ยะลา	47	รามัน	2+3	ม.1, ม.7 ต.ท่าธง
	25	นราธิวาส	48	เมืองนราธิวาส	1+2+3	ม.13 ต.กะลวอเหนือ, เทศบาล ต.บางนาค
			49	ระแงะ	1+2+3	ม.6 ต.กาลิซา, ม.6 ต.ตันหยงมัส
			50	ศรีสาคร	2	ม.3 ต.เซ็งคีรี
			51	จะแนะ	1+2+3	ม.5 ต.ช้างเผือก
52			เจาะไอร้อง	1+2+3	ม.2, ม.7 ต.มะรือโบออก	
สคร.13 กรุงเทพฯ	26	กรุงเทพมหานคร	53	คลองสาน	2	แขวงสมเด็จเจ้าพระยา

21 มีนาคม 2559

สามารถ Download เอกสารชุดนี้ พร้อมทั้งรายละเอียดของการสำรวจหมู่บ้านแบบเร็ว ได้ที่
<http://thaileprosy.ddc.moph.go.th/site/index.htm>